

วิสาหกิจชุมชนบ้านหนองเงือก: ชุมชนนวัตกรรมสิ่งทอ

งานหัตถกรรมผ้าทอเป็นวิถีของชุมชนบ้านหนองเงือกมาช้านาน มีหูกทอผ้าอยู่ใต้ถุนบ้านเกือบทุกครัวเรือน ชาวบ้านปลูกฝ้าย ใช้สีย้อมจากพืชธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น สีนํ้าตาลจากใบลำไย สีชมพูจากไม้ฝาง นำมาทอผ้าสีบานลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์จากบรรพบุรุษ แม้ในวันที่โลกก้าวล้ำด้วยเทคโนโลยี แต่งานหัตถกรรมผ้าทอของชุมชนบ้านหนองเงือกมิได้เลือนหาย กลับเพิ่มมูลค่าผ้าทอพื้นเมืองด้วยการเปิดรับเทคโนโลยีมาปรับประยุกต์ หลังจากเมื่อปี 2557 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านหนองเงือกได้เข้าร่วมโครงการสร้างผู้นำชุมชนเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สิ่งทอด้วยเทคโนโลยีขั้นสูงในชุมชน ภายใต้แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีโครงการ Flagship สิ่งทอของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ทำให้ได้แนวคิดและรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีนาโนเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับผ้าทอของกลุ่มฯ จนกลายเป็น “หมู่บ้านสิ่งทอนาโน” แห่งแรกของภาคเหนือในปี 2558

เทคโนโลยีนาโนเพิ่มคุณสมบัติพิเศษให้ผ้าทอพื้นเมือง ไม่ว่าจะเป็น สะท้อนน้ำ ลดการปนเปื้อน ลดการซักล้าง ป้องกันรังสียูวี ลดปัญหาสีซีดจาง สร้างความแข็งแรงให้เส้นใย ยับยั้งเชื้อแบคทีเรีย ลดการเกิดกลิ่นอับ ให้กลิ่นหอม ด้วยเทคโนโลยีควบคุมการปล่อยกลิ่นให้หอมติดทนนาน และให้ผิวสัมผัสที่นุ่มลื่น ป้องกันรอยยับของผ้า

สถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร (สท.) สวทช. ยังได้ถ่ายทอดเทคโนโลยีเอนไซม์ ENZease (เอนอีซ) ช่วยแก้ไขปัญหากระบวนการเตรียมผ้าฝ้ายให้เหมาะสมกับการนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เทคโนโลยีการผลิตสีธรรมชาติ จากพืชในท้องถิ่นและการเตรียมแบง์พิมพ์สีธรรมชาติจากวัสดุในท้องถิ่น เพิ่มประสิทธิภาพการย้อมสีธรรมชาติ ลดต้นทุนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีที่ทอมีระบบ 12 ตะกอ 2 ขาเหยียบ เพื่อต่อยอดและเพิ่มโอกาสในการแข่งขันของการทอผ้าพื้นเมืองแบบเดิมๆ สืบทอดภูมิปัญญา คุณค่าเอกลักษณ์ของผ้าทอมือพื้นบ้าน แต่สามารถเพิ่มกำลังการผลิตและควบคุมคุณภาพการทอได้อย่างสม่ำเสมอ

ปัจจุบัน “ชุมชนบ้านหนองเงือก” ได้พัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวภายใต้แนวคิด “ท่องเที่ยวตำราชุมชนผ้าทอพื้นเมือง” เรียนรู้วิถีชุมชน สัมผัสกระบวนการผลิตผ้าทอพื้นเมืองที่ยังคงเอกลักษณ์ประจำถิ่นที่เพิ่มมูลค่าด้วยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม อีกทั้งยังเป็นศูนย์เรียนรู้และเป็นต้นแบบขยายผลการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในงานผ้าทอพื้นเมือง ดังเช่น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มแปรรูปผ้าฝ้ายทอมือ-ผ้าฝ้ายนาโนบ้านหนองเงือก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฝ้ายทอมือหนองเงือก เป็นต้น

การเปิดรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมช่วยยกระดับและมูลค่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของกลุ่มฯ จากเดิมจำหน่ายเฉลี่ยราคาตัวละ 1,000 บาท สามารถจำหน่ายได้ในราคา 1,500 บาท ในปี 2564 กลุ่มฯ มีรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ 5,234,259.58 บาท ผลกระทบของโครงการด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีเชิงสาธารณะ มีมูลค่ารวม 61,533,250 บาท

สท. ได้เชื่อมโยงการทำงานร่วมกับคณะอนุกรรมการด้านสิ่งทอของจังหวัดลำพูน เกิดการทำงานและกิจกรรมร่วมกันนำไปสู่โครงการร่วมกับสำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูนด้วยงบประมาณร่วมสนับสนุนจากจังหวัดปี 2562-2563

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่สากล ประจำปีงบประมาณ 2562

ในกิจกรรม “การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ” เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อการต่อยอดและประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสำหรับการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สิ่งทอ เกิดขึ้นงานต้นแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอจำนวน 20 ชิ้นงาน และเกิดกลุ่มผู้ประกอบการที่ใช้นวัตกรรมด้านเทคนิคสิ่งทอจำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปผ้าฝ้ายทอมือ-ผ้าฝ้ายนาโน ต.แม่แรง อ.ป่าซาง (คุณมาลี กันทาทรัพย์)
2. ศูนย์พัฒนาภูมิปัญญาผ้าทอบ้านก้อทุ่ง ต.ก้อ อ.ลี้ (คุณกัลยาณี รุ่งหนุ่ม)
3. ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาหมอนไหมผ้าตีนจก ลุ่มน้ำลี้ ต.ลี้ อ.ลี้ (คุณสุนีย์ ทองสัมฤทธิ์)
4. กลุ่มเหาะลายดี ต.แม่แรง อ.ป่าซาง (คุณปริศนา เมืองมูล)

2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการเพื่อเตรียมความพร้อมสู่สากลประจำปีงบประมาณ 2563

ในกิจกรรม “โครงการเพิ่มมูลค่าสิ่งทอพื้นเมืองนวัตกรรม” สำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการ SME ด้านหัตถอุตสาหกรรมในพื้นที่จังหวัดลำพูน มีแหล่งถ่ายทอดภูมิปัญญางานหัตถอุตสาหกรรมหรือชุมชนนวัตกรรมสิ่งทอที่นำเทคโนโลยีและนวัตกรรมประยุกต์ใช้แล้วจำนวน 10 ชุมชน ได้แก่

- 1 กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปผ้าฝ้ายทอมือ-ผ้าฝ้ายนาโน ต.แม่แรง อ.ป่าซาง (คุณมาลี กันทาทรัพย์)
- 2 ศูนย์พัฒนาภูมิปัญญาผ้าทอบ้านก้อทุ่ง ต.ก้อ อ.ลี้ (คุณกัลยาณี รุ่งหนุ่ม)
- 3 ศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาหมอนไหมผ้าตีนจก ลุ่มน้ำลี้ ต.ลี้ อ.ลี้ (คุณสุนีย์ ทองสัมฤทธิ์)
- 4 กลุ่มเหาะลายดี บ้านดอนหลวง ต.แม่แรง อ.ป่าซาง (คุณปริศนา เมืองมูล)
- 5 ผ้าทอกระเหรี่ยงดอยยาว ต.ท่ากาศ อ.แม่ทา (คุณดวงพร กิตติภาค)
- 6 กลุ่มทอผ้าไทลื้อบ้านธิ ต.บ้านธิ อ.บ้านธิ (คุณวราพร สุยะใหญ่)
- 7 Handmade by jida ต.ท่ากาศ อ.แม่ทา (คุณดารารพวรรณ ปุระณะพรรค)
- 8 Sawasdee craft ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง (นายปรัชญ์จามร ตุ่นสัก)
- 9 อุไรวรรณ ดีไซน์ ต.มะเขือแจ้ อ.เมือง (นายสันทัศน์ ธรรมปัญญา)
- 10 K-ness ต.หนองยวง อ.เวียงหนองล่อง (นายจรูญศักดิ์ บุญยอง)

แผนที่จังหวัดลำพูน

ติดต่อ

กลุ่มวิสาหกิจแปรรูปผ้าฝ้ายทอมือ-ผ้าฝ้ายนาโน
 ต.แม่แรง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน
 ประธานกลุ่มฯ นางมาลี กันทาทรัพย์ โทรศัพท์ 089 5549333

วิสาหกิจชุมชนผ้าฝ้ายทอมือหนองเงือก
 ต.แม่แรง อ.ป่าซาง จ.ลำพูน
 ประธานกลุ่มฯ นางชื่นชม สุวงศ์ช่าง โทรศัพท์ 089 5596805

(ข้อมูล ณ พฤศจิกายน 2564)

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม

สถาบันการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร (สท.)
 สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.)
 โทรศัพท์ 0 2564 7000 ต่อ 1721 (คุณมนิษฐาญาณ์)
 อีเมล agritec@nstda.or.th www.nstda.or.th/agritec